

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 19 au 23 juin 2022

Souguia n° 64

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Melekhet Mah'chevet

Davar Chééno Mitkaven (3) :

Conclusions et Halakha

Cette semaine nous terminons la Souguia de DCEM en travaillant sur les points suivants : DCEM dans les autres interdits que Shabbat, approfondissement dans l'avis de Rabbi Yehouda, conclusions halakhiques, explication du fondement de la permission de DCEM

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. פי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנגמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אכטח בך.

Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Delphine Rina bat Mazal

1. DCEM dans les autres interdits que Shabbat

Avis de Rabbi Yehouda

Comment Rabbi Yehouda est-il Possek dans les autres interdits que Shabbat ? Interdit-il Miderabanan ou Minhatora ? Comment Rabbi Yehouda est-il possek dans un interdit qui n'est que Miderabanan ?

תוספות מסכת שבת דף מא עמוד ב

[...] קשה דהכא משמע דבצירוף אסור ר' יהודה נמי דבר שאין מתכוין ובפרק אמר להם הממונה גריס רש"י ה"מ דאורייתא אבל הכא צירוף דרבנן ול"ג אין שבות במקדש ומפרש דדוקא בדבר שהוא מן התורה אית ליה לר' יהודה דבר שאין מתכוין אסור אבל בצירוף שהוא דרבנן לא ומיהו בלאו הכי קשה לפי דהא ר' יהודה אסור בגרירה במתניתין דביצה דפרק י"ט (דף כג:) דתנן ואינה נגרת אלא ע"ג כלים דמשמע אבל ע"ג קרקע לא ומוקמינא כר' יהודה דאסור באין מתכוין אף על גב דבגרירה ליכא איסורא דאורייתא אפי' במתכוין כדמשמע בסוף פירקין דהוי חורש כלאחר יד ועוד דשמעתא דהתם קשה דמשני אביי אפי' תימא כשהגיע לצירוף דבר שאינו מתכוין מותר ופריך ומי אמר אביי הכי והתניא ימול בשר ערלתו אפי' במקום בהרת יקוץ דברי רבי אושעיא והוינן בה קרא ל"ל ואמר אביי לא נצרכה אלא לר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור והשתא אמאי לא מייתי ההיא דביצה דהיא משנה שלמה דאסור ר' יהודה דבר שאין מתכוין ומייתי מילתיה דאביי ועוד מוחק הספר דגרס ואין שבות במקדש **לכך נראה לפרש** התם אביי אמר אפילו כו' דבר שאין מתכוין מותר פי' מותר לר' יהודה ולא אסור ליה ר' יהודה דבר שאין מתכוין אלא מדרבנן ופריך מימול בשר ערלתו דמוקי אביי דאיצטרך לר' יהודה קרא א"כ ש"מ דאסור ר' יהודה אין מתכוין מן התורה ומשני וה"ג ה"מ בכל התורה כולה פי' בכל התורה כולה חוץ משבת אסור מן התורה אבל צירוף דגבי שבת לא אסור אין מתכוין אלא מדרבנן דכיון דאין מתכוין לא הויא מלאכת מחשבת ושרי דאין שבות במקדש [...]

משנה למלך הלכות שבת פרק א הלכה ה

[ה] דברים המותרים וכו'. פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון ואיפסקא הלכה כר' שמעון דדבר שאינו מתכוין מותר כדאיתא בפרק ב"מ ובפ' המצניע. **ואיכא לספוקי** אי פלוגתייהו באיסור תורה דוקא אבל באיסור דרבנן מודה ר"י דשרי או דלמא דאפי' באיסורין דרבנן אסור ר"י. ומסוגיא דפ' כירה (דף מ"ז) דאמרינן כל היכא דכי קא מכין איכא איסור תורה כי לא קא מכין גזר ר"ש וכל היכא דכי קא מכין ליכא איסור תורה כי לא קא מכין לא גזר. כפי הנחה זו דר"ש אינו מתיר כי אם באיסורין דרבנן ע"כ לומר דר"י דפליג עליה אוסר אפי' באיסורין דרבנן ואף על גב דלפי האמת לא קיימא ההיא סוגיא אלא דר"ש מתיר אפי' באיסור תורה. ומ"מ מאי דהוה ס"ל דההיא דגורר אדם מטה וספסל דהוא איסור דרבנן משום דהוי חורש כלאחר יד הך סברא קיימא אף לפי המסקנא. ואף על גב דר"ש מתיר אפי' באיסור תורה מ"מ נקט פלוגתייהו באיסור דרבנן להודיע דר"י אוסר אפי' באיסורין דרבנן. **הכלל העולה** דמסוגיא זו נראה דר"ש מתיר אפי' באיסור תורה ור"י אוסר אפי' באיסור דרבנן אך מגירסת רש"י ביומא (דף ל"ד) דגריס ה"מ בכל התורה כולה אבל הכא צירוף דרבנן הוא מוכח בהדיא דס"ל דר"י לא אסר דבר שאינו מתכוין כי אם באיסור תורה אבל באיסור דרבנן אף ר"י מודה דשרי. והתוס' שם דחו דברי רש"י מכח סוגיא דפ' כירה שכתבנו. וראיתי להתוס' פ"ק דכתובות (דף ה') ד"ה אם שכתבו ומיהו הכא מותר לכתחלה משום דאיכא תרתי מקלקל בחבורה ודבר שאינו מתכוין. ונראה שכונתם היא משום דמקלקל לא אסור כי אם מדרבנן ומש"ה כל שאינו מתכוין שרי אף לר"י. (א"ה נראה דעל הגמ' עצמה לא קשיא ליה דאילו הכא אמרינן אפילו אם תמצא לומר דהלכה כר"י מקלקל הוא ושרי ורב גופיה דפסק כר"י סבר דהכא שרי כמבואר בסוגיא וזה הפך סוגיא דפ' כירה. דאיכא

למימר דר"י אסר בכל גוונא ואנן ס"ל כותיה בחדא וגבי מקלקל לא ס"ל כותיה והכי מוכח מדאמרינן בברייתא לא יבעול בתחלה בשבת וחכמים מתירין ואמרינן מאן חכמים ר"ש דאלמא לר' יהודה ה"נ אסור אף על גב דהוי מקלקל. ואפשר היה להעמיס כן בדברי התוס' ומשום הכי לא הוקשה להם מסוגיא דפ' כירה ושם ביומא דשקלינן וטרינן אליבא דר"י גופיה קשיא להו שפיר. אלא דלא ניחא ליה להרב המחבר לפרש כן בדברי התוס' דא"כ מאי קשיא להו מההיא דגורר אדם ודוק):

ותמהני איך לא הוקשה להם מאותה סוגיא דפ' כירה דמוכח מינה דאפי' באיסורין דרבנן אוסר ר"י וכמו שהקשו לרש"י מסוגיא זו ביומא כנזכר ולחלק ולומר דשאני מקלקל משאר איסורין דרבנן כגון חורש כלאחר יד או צירוף דרבנן דהני אף שאין איסורן כי אם מדרבנן אף שאינו מכוין אסור אבל מקלקל קיל וכל שאינו מכוין שרי לא מצאתי טעם לחילוק זה:

וראיתי להתוס' בפ"ג דבכורות דף כ"ד שכתבו בפירוש דעוקר דבר מגידולו כלאחר יד שרי באינו מכוין אף לר"י משום דאף במכוין לא אסיר כי אם מדרבנן וא"כ יש לתמוה דאיך לא הוקשה להם מאותה סוגיא דפ' כירה דמוכח מינה דחורש כלאחר יד אסור לר"י אף שאינו מכוין וכעת הדבר צריך אצלי תלמוד:

ודע דאף למאן דאית ליה דר"י דאוסר דבר שאינו מכוין שהוא דוקא באיסור תורה אבל באיסורין דרבנן אף ר"י מודה דשרי באינו מכוין לא כל איסורין דרבנן שוין לענין זה דדוקא באיסור דרבנן דאין איסורין הללו מן התורה בשום מקום אז הוא דאמרינן דכל שאינו מכוין שרי אף לר"י אבל באיסורין דרבנן דבמקום אחר איסור זה כדמותו אסור מן התורה אף שבמקום זה אינו אסור כי אם מדרבנן מכל מקום אף שאינו מכוין אסור לר"י משום דכל דתקון כעין דאורייתא תקון כ"כ התוס' פ"ג דבכורות דף כ"ד (א"ה וכו"כ הרשב"א בחדושי למס' שבת פ' כירה דף מ"ז יע"ש):

ודע דאף למ"ד דר"י דאוסר שהוא אף באיסורין דרבנן מ"מ היכא דאיכא מצוה שרי כיון דאיכא תרתי דהיינו דליכא איסור תורה וגם אינו מכוין כ"כ התוס' פ"ק דכתובות דף ה' ובפ"ג דבכורות דף כ"ד כתבו דיש לחלק בין במקום מצוה למקום שאין מצוה יע"ש (א"ה ועיין עוד בדברי ה"ה רפ"י מה' טומאת צרעת):

Les mots du jour à apprendre :

Tu aurais dû	איִבְעִי לָךְ
On lui a posé la question	איִבְעִיא לִיה
Si tu veux je te dirai	איִבְעִית אִימָא

Programme du lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Delphine Rina bat Mazal

Psak Halakha

Quels sont les psakim dans Shabbat et dans les autres interdits ? Tient-on toujours comme Rabbi Chimon ?

תוספות מסכת שבת דף קי עמוד ב

[...] ומה שמפרש בשאלתות דהא דאסר לשתות סמא דעקרתא היינו כרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור ואף על גב דקי"ל כר"ש דשרי היינו דוקא בשבת משום דבעינן מלאכת מחשבת אבל בכל התורה כולה סבירא לן כרבי יהודה ואין נראה לר"י דבכל התורה כולה קי"ל כר"ש דשרי כדמשמע לעיל בפ' המוציא (פא:) דאמרי' דרבי יוחנן סבר כסתם משנה דנזיר חופף ומפספס וכו' והיינו כרבי שמעון דשרי דבר שאינו מתכוין וכן משמע בפרק כל פסולי המוקדשין (בכורות דף לד.) דשמואל סבר כר"ש בכל התורה כולה דדבר שאין מתכוין שרי גבי המקיז דם בבכור דפסק שמואל התם כר"ש דשרי להקיז ופריך עד השתא לא אשמועינן שמואל דדבר שאין מתכוין מותר דאמר רב חייא בר אשי כו' ואי יש חילוק בין שבת לדעלמא איצטריך התם שפיר לפסוק כר"ש אף על גב דכבר אשמעינן דבשבת הלכה כר"ש והכא אתיא אפילו לר' שמעון דפסיק רישיה הוא דודאי יסתרס בשתיי' כוס עיקרין.

Dinim dans Shabbat

רמב"ם הלכות שבת פרק א הלכה ה

דברים המותרים לעשותן בשבת ובשעת עשייתן אפשר שתעשה בגללן מלאכה ואפשר שלא תעשה, אם לא נתכוין לאותה מלאכה הרי זה מותר, כיצד גורר אדם מטה וכסא ומגדל וכיוצא בהן בשבת ובלבד שלא יתכוין לחפור חריץ בקרקע בשעת גרירתן, ולפיכך אם חפרו הקרקע אינו חושש בכך לפי שלא נתכוין, וכן מהלך אדם על גבי עשבים בשבת ובלבד שלא יתכוין לעקור אותן, לפיכך אם נעקרו אינו חושש, ורוחץ ידיו בעפר הפירות וכיוצא בו ובלבד שלא יתכוין להשיר השיער, לפיכך אם נשר אינו חושש, פרצה דחוקה מותר להכנס בה בשבת אף על פי שמשיר צרורות, וכן כל דבר שאינו מתכוין כגון זה הרי זה מותר

הגהות מיימוניות הלכות שבת פרק א הלכה ה

ואין חילוק בין גדולים דלא אפשר לטלטלם ובין קטנים דאפשר לטלטלם וכן פסק בספר התרומה כדמוכח פרק במה מדליקין מההוא דמוכרי כסות דאמר ובלבד שלא יתכוין וכו' ואף על פי שאפשר לעשות כצנענים כו' ובלבד שלא יהא פסיק רישיה וגם בס"ה ודלא כרא"מ שפסק בגדולים שאסור ואפי' בעליתא דשישא ע"כ

טור אורח חיים הלכות שבת סימן שלז

כל דבר שאינו מתכוין מותר הילכך גורר אדם מטה כסא וספסל בין גדולים בין קטנים ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ אבל כל פסיק רישיה ולא ימות פי' שאע"פ שאינו מכוין לעשותה אי אפשר שלא יעשה אסור הילכך מותר לרבץ הבית כיון שאינו מכוין להשוות גומות אלא שלא יעלה האבק ובה"ג התיר ג"כ לכבד הבית בכל מקום והרמב"ם ז"ל התיר במקום המרוצף ואסר כשאינו מרוצף וחילק בסיכה שכתב אין סכין הקרקע ואין מדיחין אותו אפי' א"א) הוא מרוצף גזירה אטו שאינו מרוצף דאתו לאשוויי גומות וה"י אסר גם הכיבוד בכל מקום וא"א הרא"ש ז"ל כתב בתשובת שאלה על כיבוד נוהגין איסור באשכנז ובארץ הזאת סומכים על דברי רב אלפס ולא מלאני לבי לאוסרו להם כי לא היו שומעין לי ומאחר שנתלין באילן גדול למה אעשה אותם מזידין

בית יוסף אורח חיים סימן שלז

ומ"ש הילכך גורר אדם מטה כסא וספסל בין גדולים בין קטנים. מסקנא דגמרא בפרק במה מדליקין (כט:) וכן דעת הרי"ף (ט:) והרא"ש (סי' ז) והרמב"ם (שבת פ"א ה"ה) שסתמו להיתר ולא חילקו בין גדולים לקטנים וכן כתוב בסמ"ג (לאוין סה יב:) והתרומה (סי' רנד ד"ה אמנם בעל) והרוקח (סי' נח) וכן דעת הגהות מיימוני שכתבו בפרק א' (אות א) ונראה דאין חילוק בין גדולים דלא אפשר לטלטל לקטנים ובלבד שלא יהא פסיק רישיה ודלא כרא"מ שפסק דבקטנים אסור אפילו בעליתא דשישא עכ"ל ונראה לי דטעמא דרא"מ משום דאפשר לטלטלם שלא בגרירה ועל כרחך לומר שגירסא אחרת היתה לו בגמרא דאילו לגירסא דידן הדבר ברור שאי אפשר לומר כן וגירסא דידן עיקר וכמו שהסכימו הפוסקים וכתב הרוקח (שם) אבל גדולות מאד אסור דהוי פסיק רישיה ואסרינן אפילו בעליתא דשישא: בסוף פרק כירה (מו:) אמרינן דכל היכא דכי קא מכוין איכא איסורא דרבנן כי לא מכוין

שרי רבי שמעון לכתחלה כלומר גרירת כסא וספסל אפילו במתכוין לעשות חריץ ליכא איסורא דאורייתא וכי אמרינן בפרק כלל גדול (עג:) דחופר תולדה (דדש) [דחורש] הוא וחייב הני מילי במרא וכיוצא בו אבל במטה כסא וספסל לא:

Les mots du jour à apprendre :

Ont été créés	איברו
S'est converti	איג'ר
La chose a été dévoilée	איגלאי מילתא

Programme du mardi

*L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de
Delphine Rina bat Mazal*

(Suite)

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שלז

סעיף א

דבר שאין מתכוין, מותר, והוא שלא יהא פסיק רישיה. הלכך גורר אדם מטה, כסא וספסל, בין גדולים בין קטנים, ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ. ומותר לרבעץ הבית, כיון שאינו מתכוין להשוות גומות אלא שלא יעלה האבק.

סעיף ב

אסור לכבד הבית, אלא אם כן הקרקע מרוצף. ויש מתירין אפי' אינו מרוצף. הגה: ויש מחמירין אפי' במרוצף (טור בשם ר"י, ומרדכי ריש פרק כל הכלים, ור' ירוחם ח"ג וסמ"ג וסה"ת), וכן נוהגין ואין לשנות. מיהו, ע"י עכו"ם מותר (רבינו ירוחם ח"ג), וכן ע"י בגד או מטלית או כנף אוז הקלים ואינו משהו גומות (אגור). ואסור לכבד הבגדים ע"י מכבדות העשויים מקסמים, שלא ישתברו קסמיהם (הגהות אלפסי פרק הזורק).

עולת שבת סימן שלז ס"ק ב

אסור לכבד את הבית וכו'. הטעם משום דלמא ישוה הגומות בכיבודו, אף על גב דאנן קי"ל כר' שמעון דאמר דבר שאינו מתכוין מותר, הכא שאני דקרוב לודאי הוא והוי כמו פסיק רישיה.

משנה ברורה סימן שלז ס"ק ו

(ו) לכבד הבית - דמזיז עפר ממקומו גם משהו הגומות בכיבודו שמתמלאין הגומות שבבית מהעפר והוי בנין ואף על גב דאינו מתכוין לאשויי גומות אפ"ה אסור דפסיק רישא הוא ויש אומרים דחיישינן שמא מתוך טרדתו לכבד וליפות הקרקע ישכח וישוה הגומות במתכוין:

שם ס"ק ח

(ח) אפילו אינו מרוצף - דס"ל דגם בזה אינו ודאי שישוה גומות ולא גרע מריבוץ דשרי בס"א וגם למזיז עפר ממקומו ג"כ לא חייש שכשאדם מכבד את הבית אינו מכבד אלא עפר תיחוח ובהז' ליכא משום חופר גומא:

Dinim autres que Shabbat

רמב"ם הלכות נזירות פרק ה הלכה יד

נזיר חופף על שערו בידו וחוכך בצפרניו ואם נפל שער אינו חושש שהרי אין כוונתו להשיר ואפשר שלא ישיר, אבל לא יסרוק במסרק ולא יחוף באדמה מפני שמשרת את השער ודאי ואם עשה כן אינו לוקה.

כסף משנה שם

[...] וקי"ל כר"ש דבר שאין מתכוין מותר [...]

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק יד הלכה יב

האוכל מאכל ממאכלות האסורות דרך שחוק או כמתעסק, אף על פי שלא נתכוון לגוף האכילה, הואיל ונהנה חיוב כמי שמתכוון לעצמה של אכילה, והנייה הבאה לו לאדם בעל כרחו באיסור מכל האיסורין אם נתכוון אסור ואם לא נתכוון מותר.

רדב"ז הלכות מאכלות אסורות שם

והנייה הבאה לאדם בעל כרחו כו'. פ' כל שעה (דף כ"ה) פלוגתא דאביי ורבא וקי"ל כרבא דאסור היכא דקא מכיין. ולא ראיתי שחילק רבינו בין אפשר ללא אפשר והטעם משום דקי"ל כר"ש דדבר שאינו מתכוין מותר הילכך הכל הולך אחר הכוונה אם מתכוין אף על גב דלא אפשר אסור ואם לא מכיין אף על גב דאפשר מותר והכי אמרינן בלישנא בתרא אפשר ולא מכיין היינו פלוגתא דר' יהודה ור"ש לא אפשר ולא קא מיכין כ"ע לא פליגי דאסיר כי פליגי דלא אפשר וקמיכין ואליבא דר"ש דאזיל בתר כוונה כ"ע לא פליגי דאסיר כי פליגי אליבא דר' יהודה וכו'.

Les mots du jour à apprendre :

Ont été dévoilés	אִגְלָיוֹן
Ont été volés	אִגְנָבוּ
A été caché	אִגְנָז

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Delphine Rina bat Mazal

2. Explication du fondement de la permission de DCEM

La permission de DCEM trousse-t-elle sa source dans un Passouk ou une Svara ?

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף ד עמוד ב

מכדי כתב: ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך, לא תלבש שעטנז ל"ל ? ש"מ לאפנויי. הני מצרך צריכי, דאי כתב רחמנא לא יעלה עליך, הוה אמינא כל דרך העלאה אסר רחמנא, ואפילו מוכרי כסות, כתב רחמנא לא תלבש שעטנז, דומיא דלבישה דאית ביה הנאה

רש"י מסכת יבמות דף ד עמוד ב

ואפי' מוכרי כסות - שאין מתכוונים להנאת חימום.

תוספות ישנים מסכת יבמות דף ד עמוד ב

ואפילו מוכרי כסות כו'. פירש הקונטרס שאין מתכוונים ול"נ דלר' יהודה קיימין ואיהו קאמר דבר שאין מתכוין אסור על כן צריך לומר ואפילו מוכרי כסות בלא שום הנאה ויש דלא גריס ליה:

חידושי הרשב"א מסכת יבמות דף ד עמוד ב

אי כתב רחמנא לא יעלה הו"א כל העלאה אסר רחמנא ואפי' מוכרי כסות. פירש"י אף על פי שאינו מתכוין להנאת חימום. ואינו מחוור דאי בנהנה אף על פי שאינו מתכוין פלוגתא דאביי ורבא היא בפרק כל שעה בדאפשר ולא קא מיכוין ומייתי נמי התם ברייתא דקתני מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ואוקימנא כר' שמעון ואי דבר שאין מתכוין מהכא נפקא לית לה התם, ועוד דהכא אן לר' יהודה קאמרינן ור' יהודה הא אמר דבר שאין מתכוין אסור, אלא הכא בשאינו נהנה כלל כגון בימות החמה ועומד בחמה שאינו נהנה אלא מצטער הא נהנה אף על פי שאינו מתכוין פלוגתא דר"ש ור' יהודה היא. הרמב"ן נ"ר.

תוספות מסכת שבת דף כט עמוד ב

ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה וכו' - ובענין דלא הוי פסיק רישיה כגון שהוא לבוש מלבושים אחרים להגין עליו מפני החמה ומפני הצינה.

Quelles sont les deux façons d'expliquer la permission selon le Kivets Chiourim ?

קובץ שעורים חלק ב סימן כג

ו) והנה מצינו שני סוגי מצוות א) שעשית המעשה ע"י האדם היא גוף המצוה כגון שופר לולב וכו' ב) שעיקר המצוה היא תוצאות המעשה כגון פדיון שבויים פריעת בע"ח פריה ורביה וכו', והחילוק הזה נפ"מ לכמה דברים כגון למ"ד מצוות צריכות כונה והתקוע לשיר צריך לחזור ולתקוע ובפריעת בע"ח מצוה אם פרע שלא בכונת מצוה

לא נאמר שצריך לחזור ולפרוע, וכן במצות פ"ו שהמצוה היא שיהיו לו בנים והרי יש לו בנים אף אם לא כיון לשם מצוה אינו חייב לחזור ולהוליד בנים, וכן במצות ובערת הרע דהמצוה היא שיהא הרע מבוער אפשר לקיימא גם ע"י נכרי אף דאינו בר שליחות כמ"ש בשו"ת הרשב"א ח"א סי' שנ"ז ובפ"ק דמועד קטן דף ט' כאן במצוה שאפשר לקיימה ע"י אחרים וכו' עיין שם, וכה"ג גם באיסורין נמצא החילוק הזה היכא שהאיסור הוא שלא יעשה האדם המעשה אבל אם תיעשה המעשה מאליה אין בזה קפידיא כלל כגון במלאכת שבת וכדומה, ובזה דבר שאין מתכוין מותר דמעשה שנעשית בלא כונה אינה נחשבת על האדם אלא כאילו נעשית מאליה היא חשובה, ודוגמא לזה ברא"ש פ' השוחט דכשהפיל סכין בלא כונה שחיטתו פסולה אף דשחיטה לא בעיא כונה משום דלא הוי כח גברא וכאילו נשחטה מאליה, וה"נ באיסורין היכא דהמעשה נעשית מאליה אין בה איסור כלל, ומשו"ה שרי ר"ש בדבר שאינו מתכוין, וכן י"ל לענין מתעסק דגלי קרא דגם בזה נחשב כאילו נעשית המעשה מאליה ולא ע"י האדם וממילא אין כאן איסור כלל, אבל בחלבים ועריות דהמעשה מצד עצמה גם בלא האדם הוא דבר אסור מה שהגיעה להאדם הנאה מאכילה אסורה, וגם אם לא נחשבנה על האדם אלא כאילו נעשית מאליה מ"מ גם ע"ז הקפידה התורה שלא תגיע הנאת מאכל אסור אל האדם, וע"כ לא מהני בזה הא דבמתעסק אין המעשה נחשבת על האדם, ומשום הכי חייב מתעסק בחלבים דבזה לא מהני מה דגלי לן קרא דנחשבת המעשה כאילו נעשית מאליה.

[...]

יא) היוצא מכלל דברינו, דאינו מתכוין מותר בכל האיסורין מסברא ולא מקרא, לבד איסורי אכילה וביאה דבהו אינו מתכוין אסור שכן נהנה ופירושו כנ"ל, דהמעשה גם כשהיא נעשית מאליה היא מעשה אסורה, ובאיסורי הנאה דבר שאינו מתכוין מותר גם בפסיק רישא, והקדש דומה לאיסורי הנאה ולא לאיסורי אכילה, אמנם באוכל הקדש אפשר דהוי כמו שאר איסורי אכילה דאינו מתכוין אסור בהן, וכ"ז באינו מתכוין, אבל במתעסק איצטריך קרא לפוטרו והיכא דליכא קרא חייב וקרא לא כתיב אלא בחייבי חטאות, אלא דבחלבים ועריות אף דהן מחייבי חטאות מ"מ חייב בהן מתעסק שכן נהנה, והך טעמא דשכן נהנה לא שייך אלא באיסורי אכילה ולא באיסורי הנאה, ומוכח מדברי הר"ן בראיתו שהביא ממוכרי כסות, דאיסור כלאים דומה בזה לאיסורי הנאה ולא לאיסורי אכילה, וזה דלא כמו שכתב בשו"ת הגרע"א לדון דמתעסק אסור בכלאים מטעמא דשכן נהנה, ואף שיש לחלק דהר"ן איירי היכא שאין מתכוין כלל להנאת לבישה כמו במוכרי כסות, ובשו"ת הגרע"א איירי שמתכוין להנאת לבישה אלא שאינו יודע שהוא שעטנז, אבל מ"מ הרי מדברי הר"ן מוכח דהך טעמא דשכן נהנה לא שייך אלא באיסורי אכילה ולא באיסורי הנאה וכלאים דומה לאיסורי הנאה בזה.

אתון דאורייתא כלל כד

[...] ומעתה נראה דזהו כוונת הגמ' דמתעסק בחלבים ובעריות חייב שכן נהנה והיינו משום דאין המעשה האיסור כדי שתאמר דבלא נתכוון הוי כאילו לא עשה הוא המעשה כלל ויופטר וכמ"ש למעלה דמעשה בלי כוונה איננה מתייחסת אל האדם ונחשב כאילו לא עשה הוא המעשה כלל וזה טעם הפטור בכל דבר שאינו מתכוון

Les mots du jour à apprendre :

Toît	אִגְרָא
Son toît	אִגְרִיה
A diminué	אִגְרַע

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Delphine Rina bat Mazal

Comment Rabbi H'aïm explique-t-il la différence de permission entre Shabbat et les autres interdits ?

חדושי ר' חיים הלוי הלכות שבת פרק י הלכה יז

[...] והנה בכריתות דף כ' [ע"א] ת"ר החותה גחלים בשבת חייב חטאת רשב"א אומר משום ר"א בר' צדוק חייב שתיים מפני שהוא מכבה את העליונות ומבעיר את התחתונות וכו' רב אשי אמר כגון שנתכוין לכבות והובערו מאליהן ות"ק סבר לה כר' שמעון דאמר דבר שאינו מתכוין פטור ור"א בר' צדוק סבר לה כר' יהודה דאמר דבר שאינו מתכוין חייב, ובתוס' שם הקשו דהרי הא דדבר שאינו מתכוין אסור בשבת הוא רק מדרבנן ואיך קאמר הכא דחייב שתיים, ותירצו דאיירי בגוונא דהוי פסיק רישיה, ואי משום דבר שאינו מתכוין באמת היה חייב הכא משום מבעיר לכו"ע דהא מודה ר"ש בפסיק רישיה דחייב, אלא דכיון דאין צריך להבערה א"כ הא הוי מלאכה שאין צריכה לגופה ותליא בפלוגתא דר"ש ור"י במלאכה שאין צריכה לגופה אם חייבין עליה אם לא, ולפ"ז הא נמצא דלאו דוקא נקט הכא הגמ' לשון דבר שאינו מתכוין ופירושו הוא באמת מלאכה שאין צריכה לגופה. אכן יעו"ש ברמב"ם בפ"ז משגגות הי"ב שפסק בהך דהחותה גחלים בשבת דרק אם נתכוין לכבות ולהבעיר הוא דחייב שתיים, הא אם הובערו מאליהן אינו חייב אלא אחת, ואף על גב דהרמב"ם הרי פסק דמלאכה שאין צריכה לגופה חייבין עליה, ושמע מינה דמפרש להסוגיא כפשטה דתליא בפלוגתא דדבר שאינו מתכוין, וכיון דקי"ל דדבר שאין מתכוין מותר משום הכי הוא דפסק הרמב"ם דאינו חייב שתיים רק אם נתכוין לכבות ולהבעיר, ולפ"ז הדרא קושית התוס' לדוכתה.

ונראה לומר, דהנה הא דדבר שאינו מתכוין אינו אסור רק מדרבנן גבי שבת לכו"ע, כמבואר בתוס' יומא דף ל"ד [ע"ב ד"ה הני] ועוד בכמה דוכתי, הא הוי הטעם בזה משום דגבי שבת כתיב מלאכת מחשבת וכשאינו מתכוין לא הוי מלאכת מחשבת, אבל עיקר הפלוגתא דדבר שאינו מתכוין בכל התורה כולה אי מותר או אסור הוא זה באמת בעיקר הד"ת, ומאן דאסר דבר שאינו מתכוין ס"ל דאסור מן התורה, וכמבואר להדיא בשבת דף קל"ג [ע"א] גבי קציצת בהרת דלמ"ד דבר שאינו מתכוין אסור מד"ת, וכדמוקי ליה להקרא כן עיין שם בהסוגיא, אלא דגבי שבת איסורו הוא רק מדרבנן מטעמא אחרינא משום דלא הוי מלאכת מחשבת, ושני דינים הם, דין דבר שאינו מתכוין של כל התורה, ודין מלאכת מחשבת דשבת. והן נראה דהנך שני דינים חלוקין הן ביסוד דינים מהדדי, דבדין דבר שאינו מתכוין העיקר תלוי בכוונתו ורצונו, ואפילו אם יודע בודאי שיעשה הדבר והוא עושה את הדבר בדעת, מ"מ תלוי בכוונתו אם מתכוין לזה אם לא, וכמבואר להדיא בפסחים דף כ"ה [ע"ב] איתמר הנאה הבאה לאדם בעל כרחו אביי אמר מותרת ורבא אמר אסורה וכו' כי פליגי דלא אפשר וקא מיכוין ואלביא דר"ש דאזיל בתר כוונה כו"ע לא פליגי דאסור, הרי דאע"ג שיודע בודאי שמגיע לו ההנאה מ"מ אם מתכוין אסור ואם אינו מתכוין שרי, ועיין בתוס' שם שכתבו דאיירי היכא דלא הוי פסיק רישיה, אכן הר"ן בפ' גיד הנשה חולק על זה וס"ל דאיסור הנאה שאני וחשוב דבר שאינו מתכוין גם בפסיק רישיה, וכן הוא דעת הרמב"ם בפ"ד ממאכלות אסורות הי"ב שפסק בסתמא דהנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו ולא קא מיכוין שרי, ומדסתם הדברים ש"מ דגם בפסיק רישיה מותר. אכן אף על גב דאיסור הנאה שאני מ"מ מדתלי לה הגמ' בפלוגתא דר"י ור"ש בדבר שאינו מתכוין ש"מ מיהא דהדין דדבר שאינו מתכוין בניחותא דידיה וכוונתו תליא מילתא, וכדחזינן דאע"ג דבאה לו ההנאה ודאי מ"מ כל שאינו מכוין להנאה הוי בכלל דבר שאינו מתכוין, משא"כ בדין מלאכת מחשבת אין יסוד דינו תלוי כלל בכוונה ורצון, כי אם בדעת שעושה את המלאכה, וזהו יסוד הך דינא דמלאכת מחשבת שיעשה את המלאכה בדעת ומחשבה, וכדמצינו בכריתות דף י"ט [ע"ב] דמתעסק בשבת פטור משום דמלאכת מחשבת אסרה תורה, ובב"ק דף כ"ו [ע"ב] היתה אבן מונחת לו בחיקו ועמד ונפלה לענין שבת פטור מלאכת מחשבת אסרה תורה, ובכל הני לא נעשית המלאכה בדעתו כלל, והיינו משום דזהו עיקר הפירוש דמלאכת מחשבת שהמלאכה תהא נעשית במחשבה ודעת, וא"כ הכא נמי היכא דאינו מתכוין דלא חשיבא מלאכת מחשבת ג"כ עיקר דינו הוא משום דלא נעשית המלאכה בדעתו כלל, אבל לא דכוונתו בעינן שיכוין לזה.

ולפ"ז נראה בפסיק רישיה דמבואר בגמ' דמודה בזה ר"ש דחייב, דדעת הערוך בזה דהיינו דווקא בניחא ליה, חלוק בזה דין מלאכת מחשבת מדין דבר שאינו מתכוין, בדדין דבר שאינו מתכוין של כל התורה כולה, דעיקר דינו הוא שיהא רצונו וכוונתו לזה, שם הוא דתלוי בניחא ליה, ואי לאו הכי נהי דהוי פסיק רישיה והאיסור יעשה בבירור, אבל מ"מ כל דלא ניחא ליה מתכוין מיהא לא הוי, והוי בכלל דבר שאינו מתכוין דמותר, אבל בדין מלאכת מחשבת דלא בעינן כלל רצונו וכוונתו, אלא שתעשה המלאכה בדעתו ומחשבתו, א"כ אין דינו תלוי כלל בניחא ליה, כי אם דכל דהוי פסיק רישיה והמלאכה ידועה לו שמוכרחת להעשות מיקרי נעשית המלאכה בדעתו והויא בכלל מלאכת מחשבת. ולפ"ז נמצא, דדבר שאינו מתכוין בפסיק רישיה דלא ניחא ליה לדעת הערוך גם שבת דינה כמו כל התורה כולה, ולר"י דס"ל דדבר שאינו מתכוין אסור מד"ת בכל התורה כולה גם בשבת אסור וחייבין עליו, כיון דהרי היא בכלל מלאכת מחשבת, ורק דין דבר שאינו מתכוין ביה. ומעתה מתישבא היטב הסוגיא דכריתות בנתכוין לכבות והובערו מאליהן דאיתא שם דלר"י דאמר דבר שאינו מתכוין אסור חיובי מחייב, ולא קשה תו מה דבשבת דבר שאין מתכוין גם לר"י אינו אסור אלא מדרבנן, דהכא שאני כיון דהוי פסיק רישיה א"כ שפיר הוי בכלל מלאכת מחשבת ואף על גב דלא ניחא ליה, ורק דין דבר שאינו מתכוין של כל התורה דתלוי בניחותא דידיה ומחשבתו וכוונתו, לזה הוא דמהני הך דלא ניחא ליה שיהא בכלל דבר שאינו מתכוין, וזהו דתלי לה הגמ' בפלוגתא דר' יהודה ור' שמעון, דלר"י דאמר דבר שאינו מתכוין אסור גם חיובי מחייב, ורק לר"ש הוא דמיפטר, ומישוב נמי דעת הרמב"ם שפסק בנתכוין לכבות והובערו מאליהן דפטור ואף על גב דבמלאכה שאין צריכה לגופה חיובי מחייב, כיון דהכא לאו מלאכה שאין צריכה לגופה היא, ורק דהוי דבר שאינו מתכוין וכהסוגיא דכריתות, ובדבר שאינו מתכוין הא קי"ל כר"ש דשרי וכמבואר בשבת דף צ"ה [ע"א], וכ"ש דמיפטר.

ולפ"ז הרי מיושב היטב הא דמתיר שמואל מפיו מורסא וצידת נחש, וכמו שכתבנו למעלה משום דהוי בכלל דבר שאינו מתכוין כלל, דהפסיק רישיה שבזה הא הוי לא ניחא ליה, ושמואל לטעמיה דס"ל בזבחים דף צ"א [ע"ב] דדבר שאינו מתכוין גם בכל התורה כולה מותר, וגם בפסיק רישיה דלא ניחא ליה, וכמבואר בערוך בביאור הסוגיא דזבחים שם, והא דתלי לה הסוגיא דשבת דף ק"ז [ע"א] בדין מלאכה שאין צריכה לגופה, היינו משום דהתם הרי רב הוא דקאמר לה דס"ל בשבת דף מ"ב [ע"א] דדבר שאינו מתכוין אסור, וממילא בפסיק רישיה דלא ניחא ליה איכא גם חיובא גם בשבת וכמבואר בהסוגיא דכריתות שהבאנו, ולא מיפטר רק מטעמא דהוי מלאכה שאין צריכה לגופה, והרמב"ם דדעתו כדעת הערוך דפסיק רישיה דלא ניחא ליה הוי בכלל דבר שאינו מתכוין דקי"ל דמותר בכל התורה כולה, וכדמוכח כן מדבריו בפ"ז משגגות שהבאנו, על כן שפיר פסק כשמואל דמפיו מורסא וצידת נחש מותרין לכתחילה.

Les mots du jour à apprendre :

Lettre	אִגְרָתָא
S'est collé	אִדְבֵק
Ont été collés	אִדְבְּקוּ

Bon Limoud sur Matmidim !

Biographies:

Mishnei Lemelekh - משנה למלך

Rabbi Yehouda Rosanes est né à Constantinople (Turquie) en 1657. Il y était considéré comme un des Grands Rabbanim de son époque. En raison de sa connaissance de l'arabe et du turc, il fut nommé par le gouvernement Grand Rabbin (« hakam bashi ») de l'empire ottoman. Il mourut à un âge avancé à Constantinople en 1727. Il prit une part très active à la condamnation et à la dénonciation du Shabbattisme. Après sa mort, son élève le Rav Yaakov Kouli (auteur du Méam Lo'ez) a rassemblé ses écrits et les a organisés autour du Rambam sous le nom de Mishnei Lemelekh. Il contient d'importants approfondissements et est devenu un des commentaires essentiels du Rambam.

Le rav est aussi l'auteur, entre autres, du Parashat Derakhim qui contient 26 Drashot sur divers sujets.

רדב"ז – Radbaz

Rabbi David ben Chlomo ben Zimra est né en Espagne en 1479. Il émigre lors de l'inquisition en 1492 pour s'installer à Tsfat (Safed). Puis en 1513 il va en Egypte où il sera à la tête de la Kehila et prend les fonctions de Rav, Av Beit Din, Roch Yeshiva, et responsable de l'organisation de la Tsedaka. Il occupe ces fonctions bénévolement grâce à sa richesse acquise dans ses affaires. Il retourne à Tsfat en 1553 et y décède en 1573.

Il rédigea un commentaire célèbre sur le Rambam, ainsi qu'un responsa comprenant plus de dix mille décisions. Parmi ses élèves on compte le Rav Betsalel Ashkenazi, auteur de la Chita Mekoubetsset.

Liste des 64 Souguiot étudiées sur Matmidim

Souguiot de Brah'ot			Sougiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot 10. Les Brah'ot de consommation 11. Brah'a Chééina Tsrih'a 12. Ikar Vétafel 13. Méein Chaloch	14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguefen 18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisnin (1) 25. Pat Kisnin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33 -34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin 42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'	Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. Ner Ich oubeto 45. Ner Ich oubeto (2) Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim Pesssah 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes
Souguiot générales			
37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera	53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o 54. Mitsvot lav lihanot nitanou	55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama 57. Zerizim makdimim lemitsvot	Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte
Chabbat – Meleket Mah'chevet			Roch Hachana 35. Les trois Livres
59. 60. 61. Mit'assek	62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven		Soukot 36. Mitstaer